

Nakylçy / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar, Sözler
написано kitapcy | 26 января, 2025
Nakylçy / satiriki hekaýa NAKYLÇY

Men gürrüňimde halk nakyllaryny, mümkin boldugyça, köpräk ulanýaryn. Şol nakyllary gündelik durmuşymda-da peýdalanýaryn. Şonuň üçinem ýoldaşlarym maňa nakylçy diýýärler. Men näme üçin ylmy-barlag institutyna işe geçdim? Çünki «Işlemedik dişlemez» diýen nakyl bar. Işlemek üçin bolsa ir turmaly. «Ir turan işinden dynar» diýilýär ahyry.

Hawa, men üstüme gün düşdügi böküp turýan. Şu ýerde bir nakylly ýatlalyň. «Ir tur, alty pişegi artyk ur» diýilýän nakyl meniň üçin bahasyna ýetip bolmajak baýlyk bolup hyzmat edýär.

Ir turup, näme etmeli? ony bize nakyl öwreder. «Ertir turup, ataňy gör, soňam atyňy» diýen nakyl bar-a. Şol nakyllyň salgy berşi bilen boluber. Menem şeýdýän. Meniň atam-a obada. Çykan gyzynyň öýünde ýaşaýar. Sebäbi bu ýerde, şäherde meniň bilen, aýalym bilen oňuşmady. Öýkeläp gitdi. Göwnüne degdim. Çünki men bu meselede-de halk nakyllyna eýerdim. «Göreşde ataňam bolsa ýyk» diýlip, ýöne ýere aýdylan däldir görseň. Şeýlelik bilen men ir turup, ata görmekden dyndym. Onuň deregine gaýyn atam bilen gaýyn enemy göräýän. «Gadyr gaýyn bilen giýewde» diýlen nakyllyň bardygyny inkär edip bilmeseňiz gerek.

Indi ir turuň atymy göräýmek galýar-da. Özüňize mälüm bolşy ýaly, şäherli halkynyň atam, eşegem bolmaýar. Diňe käsiniň

öyünde iti bolýar. Mende item ýok. Aýalym sakladanok. «Bir öýe ýeke it besdir» diýýär. Kimi göz öňünde tutýandygyny-ha sorajagam, biljegem bolamok. Çünki men «Ýatan ýylanyň guýrugyny basma» diýen nakyla uýýan.

Men irden turup at görmekden mahrum bolamsoň, «Gaz-24» kysymly süýt reňkli «Wolgamy» göräýýän. Näme, ulag ulaga gurbanmy. At göreniňden, belki maşyn göreniň gowurakdyr.

Säher turup, gaýyn atamy, gaýyn enemini we «Wolgamy» gördümmi, soňam el-ýüzümi ýuwýan. «El eli ýuwar, iki el birigip, ýüzi ýuwar» diýen naklyň göçme däl-de öz manysy boýunça hereket edýän. Soňra çäýä, nahara başlaýan. «Dok başa döwlet ýagar», «Dok başa bela gelmez». Doýdummi, hiç kesiň halyndan habar alamok. «Dokuň açdan habary ýok». Bu nakylde uly many bardyr düşünene. Iýdimmi, içdimmi, pökgerip ýatman bolmaz. Edil it aýagyny iýen ýalydyryn. Sebäbi «Ýatan öküze iým ýok», «Doýan ýeriňde doklugyňy siňdirme». Ajaýyp nakyllar!

Men käte halkyň asyrlar boýy sünnäläp döreden nakyllaryny özümçe üýtgedýänem. Meselem, «Ýesi ölçäp, bir kes» diýilýär. Bu dogry, mamla gürrüň. Emma men «Ýedi ölçäp, başlygyň kes diýen ýerinden kes» diýýän. Erbet däldir görseň. Sebäbi men institutyň direktory bilen bileräk hereket edýän. Onuň bilen köle awa, balyk tutmaga, hyşalyga doňuz atmaga gidýän. Çünki «Doňzy batgada bas» diýlen nakyl bar ahyry.

– Sen işe barma-da, käte aýlygyňy alyp gaýt. «Tilkiniň müň-de bir sapalagy bar, iň gowusy görünmezlik» diýip, direktorymyz Mämi Nyýazowiç aýdýar. Direktorymyz uly adam. Şonuň diýeninem edýän. «Ulynyň diýenini etmedik uklar» diýilýär. Başlygyň diýenini etmeseň, ol-a özüňi ekni, eneňem uwladar. Bölüm müdirime, sektordakylara görnemogam. «It ne gara görsün, ne-de üýrsün». Ata-babalarymyz biz üçin nakyl baryny döredip ötüpdirliler. Ýöne weli, kassirimiz aýlygymy öýüme getirip bermejek bolup, baý, jedir-jedir edýär-ä. Men onuň bilen deň bolup duramok. Aýlygymy instituta barýan-da alaýýan. Ony beýtmäge mende doly esas bar. Çünki «Eşegi ýüke çek, eşek etmese, ýüki eşege çek» diýilýär. Ne işim harçaňlaşyp, ne derdim kejeleşip. Onsoň, «Müň gün duza bir gün salam» diýlen nakyl bar ahyry. Bu naklyly özüm üýtgetdim.

Hol gün daşarda, maşynymy garaždan çykaryp, syryp-süpürüp, ugrajak bolup durdum. Goňşymyz, garry aýal aglady geläýdi. Oňa Bike eje diýilýär.

– Goňşy, agtyjagym ýaranok. Gyzgyny kyrka golaý bar. «Tiz

kömege» jaň edip bersene – diýdi. – «Kyýamat güni goňşudan» diýipdirler. Bir kömek etsene – diýip, Bike eje aglap ýalbardy.

– Tizräk wraç gelmese ol neressejik heläk boljak – diýip, garry özelendi.

– Bike eje, nakyl bar, «Ýatan ölmez, ýeten öler» diýipdirler. Sen arkaýyn bol – diýdim. Ol-a bar-bar bagyryp, galoşlaryny eline alyp, öň etegini eli bilen tutup, bir zatlar samrap, ylgady telefon-awtomata tarap.

Şol gezek goňşyň ýüzüne ursamam-a urdum weli, soňundan gaty ökündim. Ýeri, telefon-awtomatly ýere elt-de birküç manadyny al-da garrynyň. Hakylym-a bar. «Doňuzdan bir tüý ýolmak ýolmakdyr» diýip, özüm hemişe aýdym edinip aýdybam ýördüm.

Günlerde bir gün meni kireý edip ýörkäm awtoinspektor gapjady.

– «Ýeser ýerde gaý tutdy» diýleni bolupdyr-da – diýip, goňşym Bike daýza aýtdy. Meniň maşynyma mündüren müşderim uly söwdagär bolsa nätjek.

– «Itiň alnyna gelen gurduň alnyna-da geler» – diýip, ýene şol goňşym, Bike eje maňa eşitdiribräk aýtdy.

Ahyr bir gün tussag bolup gitmeli boldum.

– Bike eje, goş sag boluň, men-ä bitmeli boldum – diýdim. Olam:

– «Giden getirer, oturan nyrh sorar» diýen nakyl bardyr, gidiber – diýdi.

– «Ölme-de ýit» diýlen sözem bardyr – diýip, Bike eje meniň bilen hoşlaşdy.

Şeýlelik bilen gidiberdim başymy alyp. Yzymda aýalym äre barypdyr. Oňa hat ýazdym. «It wepa, aýal biwepa» diýlen nakyl dogry ekeni» diýip, hatymda görkezdim. Ondan jogap aldym. «Är ölse, hatyn talak», «Ýagşy ýigidiň ýasy ýedi ýyl» diýen dana sözlerden ugur alýan. Sen dirikäň öldüň, onsoňam, sen ýagşy ýigit bolmadyň» diýip, aýalym hat ýazypdyr. «Indi hat ýazma, «Oýunçy utulanyny bilse ýagşy» diýen nakylam bardyr» diýip, aýalym hatynda görkezipdir. «Öňüm bolandan, soňum bolsun», indi men täzeçe ýaşajak» diýipdir.

Menem aýalyma ýene hat ýazdym. «Sen äre gitseň, saňa nälet okaryn» diýdim. Olam: «It üýrer, kerwen geçer» diýen nakyl bardyr» diýip jogap ýollapdyr. Satiriki hekaýalar